

raport

WIADOMOŚCI TURYSTYCZNE

Rynek biur podróży 2006

dynamika • wskaźniki • prognozy

WIADOMOŚCI
TURYSTYCZNE

INSTYTUT TURYSTYKI

WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNO-INFORMATYCZNA

rekrutacja@wsei.pl

www.wsei.pl

**STUDIA
DZIENNE
ZAOCZNE
PODYPLOMOWE**

NOWOŚĆ!

**TURYSTYKA
BIZNESOWA**

**KOMUNIKACJA
SPOŁECZNA**

**SOCJOLOGIA
POLITYKI**

WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNO-INFORMATYCZNA

UCZELNIA BIZNESOWA

- Doskonałe warunki studiowania
- Znakomita kadra
- Nowoczesna infrastruktura
- Stypendia naukowe i socjalne
- Współpraca międzynarodowa
- Program Socrates-Erasmus
- Ponadstandardowe sport i języki obce

KIERUNKI:

EKONOMIA

INFORMATYKA

STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

Planowane do uruchomienia
w roku akademickim 2006/2007

TURYSTYKA I REKREACJA

SOCJOLOGIA

SPECJALNOŚCI m.in.:

- turystyka biznesowa
- dyplomacja
- studia europejskie
- komputerowe systemy zarządzania
- technologie komputerowe
- socjologia polityki
- komunikacja społeczna
- ekonomiczno-prawna
- biznes międzynarodowy i integracja europejska
- finanse i bankowość
- bezpieczeństwo biznesu i ubezpieczenia
- zastosowania informatyki w biznesie

Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Informatyczna

w Warszawie planuje otwarcie w roku akademickim
2006/2007 nowych kierunków i specjalności:

TURYSTYKA I REKREACJA

- turystyka
- turystyka biznesowa
- hotelarstwo

SOCJOLOGIA

- media i komunikacja społeczna

- międzynarodowa komunikacja społeczno-polityczna
- socjologia polityki – samorząd i społeczeństwo obywatelskie
- problemy rozwoju Azji – perspektywy dla świata

Oprócz powyższych od 1 października wprowadza się specjalność TURYSTYKA BIZNESOWA na kierunku EKONOMIA.

Studia będą prowadzone w trybie stacjonarnym (dzienne) i niestacjonarnym (zaoczne), a w przypadku turystyki biznesowej również podyplomowe przez okres 1 roku w wymiarze ponad 180 godzin, z możliwością uzyskania dyplomu Profesjonalnego Organizatora Konferencji. Dyrektorem studiów podyplomowych został światowy autorytet i znakomity znawca problemów turystyki biznesowej (otrzymał medal za zasługi w tej dziedzinie od królowej Elżbiety II) Rob Davidson, który również zatwierdził program i sam poprowadzi zajęcia dla studentów dziennych, zaocznych i podyplomowych. Zajęcia będą prowadzone także przez innych wybitnych fachowców – praktyków.

Aby zapewnić nie tylko teoretyczne podstawy, ale także dać słuchaczom możliwość zdobycia praktycznej wiedzy, uczelnia nawiązała kontakty z renomowanymi organizacjami międzynarodowymi, m.in.: Meeting Professional International (MPI), International Congress Convention Association (ICCA), The Society of Incentives and Travels Executives (SITE), IMEX oraz Warsaw Convention Bureau (WCB).

Wybrane zagadnienia, z którymi zapoznają się słuchacze podczas trwania studiów

- Przemysł spotkań – definicje i charakterystyka turystyki biznesowej, Rob Davidson
- Kontakty interpersonalne, podstawy negocjacji
- Marketing w turystyce biznesowej
- Przygotowanie oferty organizacji wydarzenia (konferencja, kongres)
- Korespondencja. Umowy i pozwolenia
- Zadania CB
- Turystyka motywacyjna
- Konferencje i kongresy
- Rekreacyjne formy aktywności w przemyśle spotkań
- Aranżacja przestrzeni targowo-konferencyjnej
- Produkty turystyki biznesowej, Rob Davidson
- Organizacje międzynarodowe
- Imprezy targowe w turystyce biznesowej
- Obiekty konferencyjno-kongresowe w Polsce
- Lektorat – Meeting Industry English, Rob Davidson
- Logistyka wydarzenia
- Prezentacje multimedialne i wydawnictwa elektroniczne
- Dokumentowanie wydarzenia
- Protokół dyplomatyczny
- Budżet wydarzenia
- Komunikacja marketingowa/współpraca z mediami
- Trendy w przemyśle spotkań, Rob Davidson
- Promocja i PR spotkania + pozyskiwanie patronów (UM, POT)
- Destynacje w turystyce biznesowej, Rob Davidson
- Pozyskiwanie imprez
- Zwrot inwestycji – ROI
- Współpraca z kontrahentami (hotele, restauracje, LOT)
- Wydarzenia korporacyjne

Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Informatyczna

ul. Stokłosy 3, 02-787 Warszawa, tel. 022 457-23-00 lub 022 457-24-00

www.wsei.pl, rekrutacja@wsei.pl

Amadeus – więcej & dalej

Od początku 2006 roku Biura Podróży pracujące w systemie Amadeus mają możliwość korzystania z najnowocześniejszego rozwiązania – Amadeus Selling Platform (Vista) with Amadeus German Local Content. Jest to nowa, rozwinięta wersja programu znanego dotąd pod nazwą Amadeus Vista. Podążając za światową tendencją zmierzającą do uproszczenia oraz integrowania programów rezerwacyjnych, Amadeus podjął decyzję o całkowitym zastąpieniu starszego rozwiązania – Start Web Client, przeznaczonego głównie do rezerwacji turystycznych przez nową aplikację Amadeus Selling Platform (Vista) with Amadeus German Local Content.

Dzięki niej wszyscy Agenci posiadają teraz dostęp do całego pakietu usług, nie tylko lotniczych, hotelowych i samochodowych, ale również mają możliwość dokonywania rezerwacji turystycznych na touroperatorów dostępnych uprzednio w programie Start Web Client. A wszystko to w przejrzystej, łatwej w obsłudze, graficznej formie. Za pomocą znanej Agentom maski TOMA mamy dostęp do oferty ponad 150 touroperatorów (m.in. Thomas Cook). Iris.plus to nowa wersja systemu rezerwacyjnego TUI – teraz również w języku polskim. Korzystanie z niego nie jest skomplikowane, nie jest też wymagana znajomość literowych kodów akcji. Nadal dostępna jest maska FLUG przeznaczona do rezerwacji oferty TUI i Scan Holiday.

Użytkownicy rozwiązania Amadeus Selling Platform (Vista) with Amadeus German Local Content mogą również zarezerwować przejazdy promowe, a także drukować vouchery. Dostęp do oferty armatorów możliwy jest po podpisaniu umowy z firmą DERTOUR z Niemiec na licencję DERTRAFFIC.

Dzięki Amadeus Rail Reservation istnieje natomiast możliwość szybkiego i łatwego zarezerwowania przewoźników kolejowych dostępnych w systemie Amadeus pod kodem 9B – AccesRail (450): Brit Rail, Dutch Rail, Belgian Rail, Norwegian Rail, Swedish Rail. W ofercie znajdziemy połączenia kolejowe pomiędzy Belgią i Holandią, na terenie Wielkiej Brytanii (bilety BritRail Pass oraz typu punkt-punkt), przejazdy z centrum Londynu na lotniska pociągami: Heathrow Express, Gatwick Express i Stansted Express.

Amadeus oferuje obecnie najnowocześniejsze rozwiązania dostępne dla branży turystycznej przeznaczone dla tradycyjnych oraz internetowych Biur Podróży. Aby sprostać wymaganiom rynku, podążamy za tym, co nowoczesne i najbardziej zaawansowane technologiczne, udostępniając system rezerwacyjny, który pozwala na szybszą, bardziej wydajną, kompleksową obsługę Klientów.

Będziesz zaskoczony tym, co Amadeus może zaoferować Twojej firmie.

amadeus

Your technology partner

Amadeus Polska Sp. z o.o.
ul. Ludwiki 4, 01-226 Warszawa
tel.: (48 22) 539-42-00
fax: (48 22) 539-42-30
e-mail: amadeus@amadeus.com.pl

INSTYTUT TURYSTYKI W WARSZAWIE

WIADOMOŚCI TURYSTYCZNE

Rynek biur podróży 2006

mgr Maria Byszewska-Dawidek

dr Krzysztof Łopaciński

Instytut Turystyki w Warszawie

redakcja:

Liliana Olchowik

Wiadomości Turystyczne

Warszawa, lipiec 2006

INSTYTUT TURYSTYKI

Raport opracowano w Instytucie Turystyki
02-511 Warszawa, ul. Merliniego 9a
tel. (22) 844 63 47, fax (22) 844 12 63
e-mail: it@intur.com.pl, www.intur.com.pl
dyrektor dr Krzysztof Łopaciński

WIADOMOŚCI TURYSTYCZNE

Wydawca: Eurosystem - Jarosław Śleszyński
02-034 Warszawa, ul. Wawelska 78 ap. 30
tel. (22) 822 20 16, fax (22) 823 78 83
e-mail: eurosys@pro.onet.pl, www.eurosys.pl
Skład i łamanie: Impuls

Spis treści

Wstęp .....str. 6

Rozdział 1

Biura podróży w Europie .....str. 7

Rozdział 2

Biura podróży w Polsce (na podstawie danych z Centralnej
Ewidencji Organizatorów i Pośredników) .....str. 8

Rozdział 3

Rola biur podróży w przyjazdach turystów zagranicznych
do Polski oraz w podróżach Polaków (krajowych i zagranicznych) str.13

Rozdział 4

Sytuacja ekonomiczna biur podróży w Polsce .....str. 14

Rozdział 5

Zatrudnienie w biurach podróży w Polsce .....str. 19

Rozdział 6

Samorząd gospodarczy i organizacje zawodowe .....str. 19

9931

Turystyka, obok telekomunikacji i technologii informatycznych, uważana jest obecnie za najprężniej rozwijającą się gałąź przemysłu na świecie.

Rozwój gospodarczy wpływa na poprawę jakości życia, co systematycznie zwiększa nasze wydatki na podróże. Przy obecnym rozwoju cywilizacyjnym i „kurczeniu się” świata, turystyka, a wraz z nią Globalne Systemy Dystrybucji (GDS) służące do informacji, komunikacji, dystrybucji i rezerwacji usług związanych z podróżowaniem, „skazana” są na rozwój

Obecnie GDS-y to pojęcie znacznie szersze niż systemy komputerowe. GDS-y inwestują ogromne środki w rozwój technologii, dzięki którym biznes turystyczny zyskuje rozwiązania kreatywne, pomagające w rozwijaniu działalności oraz podnoszeniu produktywności i skuteczności.

Swoją rolę postrzegają jako partnerów, z którymi biura podróży mogą wspólnie wykreować własny model biznesu oraz optymalny kierunek rozwoju. Proces nie polega na jednorazowej sprzedaży. Trzeba poznać bliżej oczekiwania klienta, a następnie dopasować optymalne rozwiązania.

GDS-y w odpowiedzi na rosnące wymagania rynku poszerzają swoje portfolio i udoskonalają technologie. Ich aplikacje przeszukują coraz większą ilość opcji cenowych i tysięcy tras w celu znalezienia optymalnie najtańszej i najdogodniejszej wersji podróży. Najlepsze GDS-y oferują dziś elastyczne opcje wyszukiwania, m.in. sprawdzając dane do trzech dni przed lub po planowanej dacie wylotu i powrotu, lub wskazując do sześciu alternatywnych lotnisk. Powstają produkty umożliwiające biuram podróży dostęp do zawartości witryn internetowych tanich linii lotniczych. Udoskonalane są rozwiązania dla firm służące do zarządzania podróżami służbowymi.

Wśród korzyści, jakie przemawiają za współpracą z GDS-ami, na pierwszym miejscu wymienilibym kompleksowość usług. Za pośrednictwem jednej platformy biuro podróży zyskuje

dostęp do bardzo szerokiej palety produktów dostawców, takich jak linie lotnicze, sieci hotelowe, touroperatorzy, wypożyczalnie samochodów, koleje, promy. Natomiast strony internetowe poszczególnych dostawców oferują zazwyczaj produkty tylko jednej marki lub co najwyżej kilku firm działających w aliansie.

Globalne Systemy Dystrybucji umożliwiają wystawianie wszelkiego typu biletów, zarówno papierowych, jak i coraz bardziej powszechnych – elektronicznych, w tym m.in. transakcji interline (w jednym bilecie kilku przewoźników). U poszczególnych dostawców tego typu usługi są ograniczone.

Dla biur podróży ogromną zaletą współpracy z GDS-ami jest forma rozliczeń. GDS-y w sposób automatyczny przekazują do IATA BSP wszelkie informacje dotyczące rozliczeń biura podróży z dostawcą usługi (bilety, zwroty, obciążenia kart kredytowych itd.). Automatyzacja rozliczeń oznacza dla biur podróży bezpieczeństwo oraz oszczędności czasu i kosztów.

Według prognoz przyszłość GDS-ów będzie coraz ścisiej związana z rynkiem e-commerce. Klienci ostatecznie przełamują opory i coraz częściej decydują się na kanał dystrybucji online. Konsekwencją tego trendu jest coraz szersza paleta rozwiązań, dzięki którym podmioty turystyczne mogą tworzyć własne portale, wyszukiwarki internetowe, wysyłać elektroniczne newslettery. Są to m.in. zaawansowane technologie służące do projektowania aplikacji typu Internet Booking Engine dla każdego typu podmiotów turystycznych, które redukują koszty i poprawiają efektywność.

Jako trend widoczny jest również rozwój wszelkich aplikacji typu „user friendly”, które ułatwiają pracę użytkownika oraz redukują konieczność długich szkoleń. Korzystanie z systemu rezerwacyjnego staje się coraz bar-

dziej przyjemne dzięki produktom takim jak skrypty, makra, skróty do ulubionych stron www, które wkomponowane są w podstawowe aplikacje.

Nieduże biura podróży decydują się czasami na bezpośrednią współpracę z dostawcami produktów turystycznych, omijając GDS-y. Jednak poszczególni dostawcy nie są w stanie zaoferować podobnych do GDS-ów kompleksowych rozwiązań, usług i serwisu. Aby sprostać rosnącym oczekiwaniom klienta oraz trendom w branży turystycznej przybierającej coraz bardziej globalną formę, biura podróży będą potrzebowały dostępu do ogólnosiwiatowej oferty turystycznej oferowanej wyłącznie przez systemy GDS.

*Grzegorz Bosowski
– Dyrektor ds. Sprzedaży
w Worldspan Poland*

Worldspan jest liderem w dziedzinie usług związanych z technologią podróży, skierowanych do dostawców usług turystycznych, biur podróży, internetowych portali i korporacji na całym świecie.

Wykorzystując jedno z najszybszych, najbardziej elastycznych i skutecznych sieci oraz technologii komputerowych, Worldspan prowadzi wszechstronny serwis danych elektronicznych, łącząc około 700 dostawców usług turystycznych na całym świecie z globalną bazą klientów. Worldspan oferuje wiodące w branży technologie taryfowe i kalkulacyjne, takie jak Worldspan e-PricingSM, wprowadzając rozwiązania i produkty z zakresu turystyki dostosowane do indywidualnych potrzeb klienta. Worldspan umożliwia dostawcom usług turystycznych, dystrybutorom i korporacjom redukcję kosztów i podniesienie wydajności przy pomocy technologii takich jak Worldspan GoISM i Worldspan Trip Manager® XE. Centrala Worldspan znajduje się w Atlancie (Georgia). Dodatkowe informacje są dostępne pod adresem worldspan.com.

Wstęp

Oddajemy do rąk Państwa kolejny raport „Rynek biur podróży”, przygotowany przez Instytut Turystyki, a wydany przez „Wiadomości Turystyczne”. Chcąc, by ukazał się przed letnim sezonem, nie czekaliśmy na opublikowanie przez Główny Urząd Statystyczny szeregu danych dotyczących 2005 roku, jednak tam, gdzie tylko było to możliwe, staraliśmy się wykorzystać aktualną wiedzę.

Należy podkreślić, że sytuacja na rynku biur podróży zmienia się dynamicznie. Jeszcze dwa lata temu podstawowym problemem był duży spadek liczby biur podróży zarejestrowanych w Centralnym Rejestrze Zezwoleń, związany z wzrostem cen ubezpieczeń. Wiele, szczególnie niewielkich biur podróży, zrezygnowało wówczas z funkcjonowania w ramach rejestru, likwidując działalność lub przenosząc się do szarej strefy. Duża liczba niewielkich organizatorów turystyki zwiększyła liczbę agentów innych, silniejszych biur.

Innym charakterystycznym zjawiskiem na rynku biur podróży jest konsolidacja czołowej grupy podmiotów, zatrudniających co najmniej 10 pracowników. Jeszcze w 1997 roku według danych GUS funkcjonowało w Polsce 507 takich biur. Dzisiaj jest ich tylko 100. Warto jednak zwrócić uwagę, że w 1997 roku ponad 500 biur generowało przychody na poziomie 1,4 mld złotych, a w 2004 roku tylko sto biur – na poziomie 2,5 mld złotych. Oznacza to wzrost przychodów o 85,5%, przy spadku liczby podmiotów o 80%. Podobnie zresztą rzecz wygląda w odniesieniu do wszystkich działających w Polsce biur podróży i agencji (w ramach CRZ i poza nim). W ostatnich pięciu latach ich łączne przychody wzrosły o ponad 100%, chociaż liczba tych podmiotów zwiększyła się jedynie o około 20%.

Ostatnie lata były również okresem istotnych zmian popytu na usługi turystyczne. O ile w poprzednich latach obserwowaliśmy wzrost zainteresowania klientów ofertami „last minute”, to od początku 2005 roku notujemy gwałtowny wzrost zainteresowania zakupami wcześniejszymi. Sondaże przeprowadzane na wiosnę br. mówią o ogromnym

wzroście rezerwacji i zakupów letnich ofert biur podróży już w pierwszym kwartale.

W 2005 roku rewolucję na rynku usług turystycznych spowodowało uruchomienie licznych połączeń przez tanie linie lotnicze. Ruch pasażerski w polskich portach lotniczych w 2005 roku wzrósł o 28,5%. Urząd Lotnictwa Cywilnego przewiduje, że w 2006 roku ruch na lotniskach wzrośnie o kolejne 24,5%. Rewolucją tego roku może stać się rozszerzenie oferty tanich linii na przeloty do krajów regionu Morza Śródziemnego i gwałtowny wzrost liczby przewozów na tym kierunku. Czekają nas prawdopodobnie pasmo dalszych sukcesów przewozów lotniczych – IATA prognozuje, że w ciągu najbliższych kilku lat ruch lotniczy w Polsce może rosnąć o ponad 11% rocznie. Czy wykorzystamy ten boom?

Nadchodzący 2007 rok to pierwszy rok nowego planu finansowego Unii Europejskiej. To także nowe możliwości pozyskiwania środków unijnych. Specjaliści biegli w tej materii mówią, że od 2007 roku najłatwiej będzie uzyskać dotacje na wdrażanie nowych technologii, w tym nowych rozwiązań techniczno-organizacyjnych.

Ale przyszłość to również szybkie starzenie się społeczeństwa europejskiego. W wiek emerytalny wchodzi grupa dobrze sytuowanych, przyzwyczajonych do podróżowania Europejczyków. Zgodnie z badaniami wzrośnie zainteresowanie ofertami biur podróży o podwyższonym standardzie oraz popyt na wyjazdy związane z utrzymaniem dobrej kondycji i poprawą stanu zdrowia. „Nowi emeryci” będą mieli pieniądze i będą chcieli je wydawać w czasie podróży. Nie oczekujemy wielkiego wzrostu liczby klientów, oczekujemy klientów z grubszym portfelem. Czego i naszym czytelnikom życzę.

Czerwiec 2006 r.
dr Krzysztof Łopaciński
Dyrektor Instytutu Turystyki

Rozdział 1

Biura podróży w Europie

Sytuacja biur podróży w krajach Unii Europejskiej w 2005 roku oceniana była przez menedżerów korzystnie, mimo gwałtownego rozwoju internetowych form sprzedaży oraz wzrostu bezpośrednich rezerwacji noclegów. Wyższe oceny wystawili sytuacji (obecnej i przyszłej) przedstawiciele linii żeglugowych i tanich linii lotniczych, ale przedstawiciele biur podróży także patrzą w przyszłość z dużym optymizmem. Za najważniejszy czynnik zewnętrzny, decydujący o ocenie sytuacji na rynku turystycznym, przedstawiciele biur podróży uznają ogólną koniunkturę gospodarczą, zaś za najważniejszy czynnik wewnątrz przedsiębiorstw – poziom kosztów. Warto zwrócić uwagę, że polscy przedsiębiorcy za najważniejszy czynnik zewnętrzny uznają stan bezpieczeństwa, a za wewnętrzny, podobnie jak pozostali, poziom kosztów.

Zacznijmy od oszacowania europejskiego rynku turystycznego włączając doń podróże lotnicze, wyjazdy zorganizowane (package), kolej, wynajem samochodów i inne usługi typowe dla turystyki.

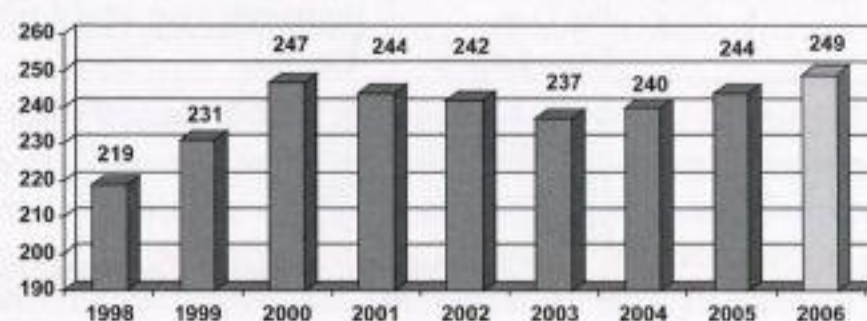
Prognozy mówią, że sprzedaż usług turystycznych na europejskim rynku turystycznym 2006 wzrośnie o 2,0% w stosunku do 2005 roku. A to oznacza, że 2006 rok będzie lepszy od najlepszego dotychczas roku 2000.

Ostatnie dane Eurostat dotyczące podróży urlopowych w ogóle i tych wykupywanych w biurach podróży odnoszą się do 2004 roku. Warto je jednak zacytować, gdyż pokazują strukturę rynku wyjazdów wypoczynkowych w Europie.

Najnowsze dane zbierane corocznie przez niemieckie czasopismo „FVW” wskazują na dominującą pozycję niemieckich biur podróży. Pełen raport „FVW” powinien się ukazać w naj-

bliższych dniach, natomiast już dziś można podać ranking dziesięciu europejskich biur podróży o najwyższych dochodach (tab. 2).

Rys. 1. Europejski przemysł turystyczny. Wielkość rynku w mld euro

Źródło: Marcussen CH, Centre for Regional and Tourism Research, Updated 29 November 2005, www.crt.dk/UK/staff/chm/trends.htm

Warto zwrócić uwagę, że obroty dziesięciu największych europejskich touroperatorów w 2005 roku wyniosły prawie 44 mld euro i wzrosły w stosunku do 2004 roku o 4,8%. W tym czasie obroty TUI wzrosły o 7,6%, a Thomas Cook o 2,4%. „FVW” przewiduje, że w 2006 roku sytuacja na rynku biur podróży będzie zróżnicowana. Przy ustabilizowanych cenach sprzedaż na rynku brytyjskim powinna zwiększyć się o 3-5%, jeszcze wyższy wzrost powinien zostać odnotowany na rynku nordyckim, szczególnie w Szwecji i Danii. O 6% wzrosnąć może sprzedaż wycieczek zagranicznych na rynku belgijskim. Duże wahania obserwuje się na rynku francuskim; spada zainteresowanie Turcją, a rośnie krajami Północnej Afryki. W Szwajcarii wzrasta sprzedaż wycieczek, szczególnie do Hiszpanii.

Również ostatnie dostępne dane statystyczne dotyczące biur podróży, zbierane przez ECTAA a dotyczące sytuacji

Tab. 1. Podróże urlopowe (min. 4 noce) mieszkańców wybranych krajów Unii Europejskiej w 2004 roku

Kraj	Liczba podróży urlopowych ogółem w tys.	Liczba podróży wykupionych w biurach podróży i agencjach w tys.	W tym liczba wykupionych wycieczek w tys.
Austria	7 840	2 3531	4451
Belgia	6 983	2 174	1 450
Czechy	9 583	2 172	1 928
Dania	4 430	1 969	1 266
Estonia	246	501	411
Finlandia	6 200	1 385	1 123
Francja	81 071	9 640	5 346
Grecja	4 5931	2521	771
Hiszpania	23 762	6 577	2 991
Holandia	18 475	6 523	3 481
Irlandia	3 937	577	721
Litwa	927	-	-
Luksemburg	681	185	85
Niemcy	103 947	33 176	28 665
Polska	16 639	1 082	798
Portugalia	4 165	511	197
Słowacja	4 509	1 530	1 224
Słowenia	1 535	288	151
Szwecja	8 807	2 107	1 752
Węgry	5 450	576	496
Wielka Brytania	66 000	17 100	11 000
Włochy	37 137	7 207	48 354

Źródło: Eurostat, 2006

Tab. 2. Ranking europejskich biur podróży według obrotów w 2005 roku

Miejsce w 2005	Miejsce w 2004	Nazwa biura podróży	Kraj	Obroty w mld euro
1.	1.	TUI	Niemcy	14,10
2.	2.	Thomas Cook	Niemcy	7,66
3.	4.	Rewe Group/LTU	Niemcy	4,62
4.	3.	My Travel	W. Brytania	4,30
5.	5.	First Choice	W. Brytania	3,79
6.	7.	Grupo Iberostar	Hiszpania	3,00
7.	6.	Kuoni	Szwajcaria	2,38
8.	8.	Club Mediterranee	Francja	1,59
9.	9.	Alltours	Niemcy	1,36
10.	-	Alpitour	Włochy	1,15

Źródło: FVW ranking of Europe's top 50 tour operators, 2006

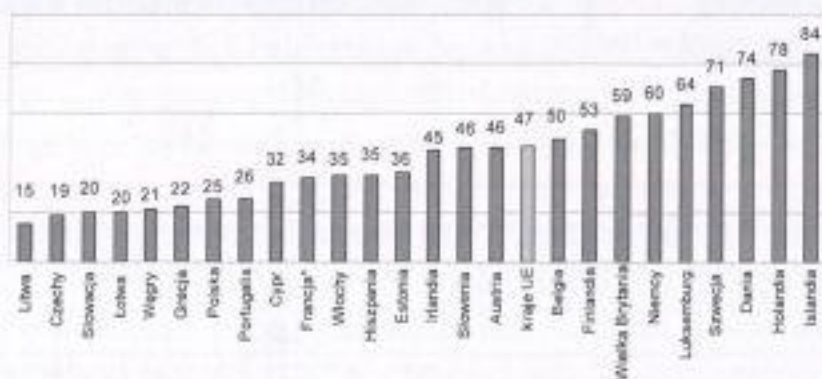
w 2004 roku wskazują, że dochody pierwszej dziesiątki biur podróży w 2004 roku wyniosły około 43,1 mld euro i przekroczyły 70% dochodów wszystkich europejskich biur podróży, szacowanych na 60 mld euro.

Za najważniejszy czynnik zmian na rynku europejskich usług turystycznych uznaje się wzrost sprzedaży za pośrednictwem internetu. Jako symptomatyczny przykład „FVW” podaje, że w 2005 r. sprzedaż TUI UKW przez elektroniczne kanały dystrybucji stanowiła 75% całej sprzedaży.

W swym corocznym raporcie C.H. Marcussen szacuje, że w 1998 roku rynek online stanowił 0,1% całego rynku podróży i turystyki, w 2005 roku już 10,3%, a w 2006 roku osiągnie 12,6% (31,5 mld euro). Jednocześnie sprzedaż bezpośrednia online wzrosła z 47% w 1999 roku do 66% w 2005 roku. Proporcjonalnie spadała sprzedaż poprzez pośredników.

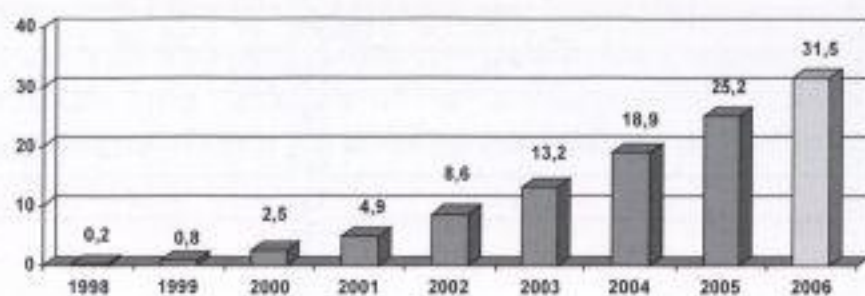
Przypomnijmy jak wyglądał dostęp do internetu w gospodarstwach domowych krajów Unii Europejskiej w 2005 roku (rys. 2). Jednocześnie na rys. 3 pokazujemy jak wzrastała sprzedaż usług turystycznych z pośrednictwem internetu w latach 1998-2005 wraz z prognozą na 2006 rok.

Rys. 2. Odsetek gospodarstw domowych (w %) z dostępem do internetu w 2005 roku

Źródło: Eurostat, Data navigation tree

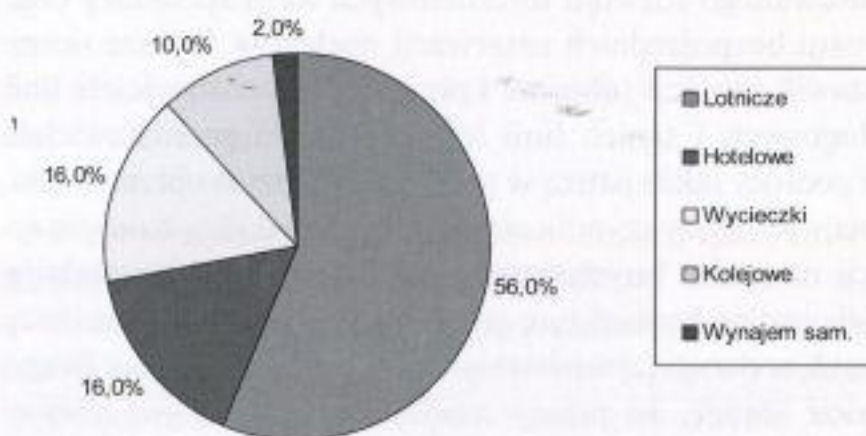
Rys. 3. Europejski rynek internetowy. Sprzedaż usług turystycznych i podróżniczych za pośrednictwem internetu w mld euro

Źródło: Marcussen CH, Centre for Regional and Tourism Research, Updated 26 April 2006, www.crt.dk/UK/staff/chm/trends.htm

Na turystycznym i podróżniczym e-ryнку dominuje sprzedaż usług lotniczych i hotelowych, stanowiąca łącznie prawie trzy czwarte całej sprzedaży. Strukturę sprzedaży usług przedstawia rys. 4.

Rys. 4. Europejski internetowy rynek turystyczny według rodzajów usług

Źródło: Marcussen CH, Centre for Regional and Tourism Research, Updated 26 April 2006, www.crt.dk/UK/staff/chm/trends.htm

Rozdział 2

Biura podróży w Polsce (na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Organizatorów i Pośredników)

W lipcu 2005 roku została przeprowadzona analiza rozmieszczenia biur podróży w gminach, powiatach i poszczególnych miejscowościach². Okazało się, że na 4650 zarejestrowanych w Polsce organizatorów i pośredników turystycznych tylko 2529 faktycznie funkcjonowało. Pozostałe zrezygnowały z prowadzenia działalności lub zostały wykreślone z ewidencji za niedopełnienie warunków (np. formalności ubezpieczeniowych). Wiele firm przestało funkcjonować z powodu wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo upadłości. Według stanu na koniec lipca 2005 roku zarejestrowane biura znajdowały się w 645 gminach skupionych w 296 powiatach, w tym w 231 powiatach ziemskich (75% wszystkich powiatów ziemskich) i w 65 grodzkich (100% wszystkich powiatów grodzkich).

2.1. Zasady uzyskania wpisu do Centralnej Ewidencji Organizatorów i Pośredników Turystycznych

Obowiązujące dziś, a wydane 18 października 2004 roku (na podstawie art. 8 ust. 8. ustawy o usługach turystycznych) rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych określa organizację oraz szczegółowy

sposób prowadzenia ewidencji. Poprzednie wpisy do centralnego rejestru zezwoleń zachowały ważność i stały się wpisami do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych.

W myśl tego rozporządzenia działalność w zakresie usług turystycznych jest działalnością regulowaną (przedtem wymagała uzyskania zezwolenia). Obecnie do jej prowadzenia konieczne jest jedynie uzyskanie wpisu do ww. ewidencji. Wpisu tego dokonują od dnia 1 stycznia 2006 roku, na podstawie tzw. ustawy kompetencyjnej (z dnia 29 lipca 2005 roku „O zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej”), marszałkowie (przedtem wojewodowie) województw właściwych ze względu na siedzibę przedsiębiorcy. Przedsiębiorcy zagraniczni mają prawo wyboru województwa (marszałka) w którym zarejestrują działalność; oprócz tych, którzy utworzyli na terytorium Polski oddział, bowiem siedziba oddziału określa, który marszałek jest organem właściwym.

Marszałek ma obowiązek wpisać przedsiębiorcę do rejestru działalności regulowanej w terminie 7 dni (od dnia, w którym wpłynął wniosek o wpis wraz z oświadczeniem o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania działalności) i wydać mu stosowne zaświadczenie. Jeśli w tym terminie wpis nie zostanie dokonany, a od daty wpływu wniosku upływie 14 dni, przedsiębiorca może, po uprzednim zawiadomieniu marszałka na piśmie, rozpocząć działalność. W normalnym trybie kopię zaświadczenia o wpisie do rejestru wraz z kopią umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej albo umowy ubezpieczenia na rzecz klientów, marszałek przekazuje niezwłocznie ministrowi turystyki, który na ich podstawie dokonuje z urzędu wpisu przedsiębiorcy do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych.

W ramach tej ewidencji prowadzony jest także wykaz przedsiębiorców wykreślonych z rejestru oraz przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność bez wymaganego wpisu. Przedsiębiorca, którego wykreślono z rejestru oraz przedsiębiorca, który wykonywał działalność gospodarczą bez wpisu do rejestru działalności regulowanej (co stwierdził po skontrolowaniu urząd marszałkowski), może uzyskać taki wpis nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wydania decyzji o wykreśleniu z rejestru lub od dnia uprawnienia się decyzji marszałka o stwierdzeniu wykonywania działalności bez stosownego wpisu.

Zgodnie ze stanem na dzień 9 stycznia 2006 roku w Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych zarejestrowano 2628 podmiotów, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego.

Od 1999 roku rosła liczba biur podróży, które ulegały likwidacji z różnych powodów: wygaśnięcia zezwolenia, cofnięcia zezwolenia lub upadłości. W szczytowym momencie, tj. 14 stycznia 2002 roku w Centralnym Rejestrze Zezwoleń znajdowało się 3779 podmiotów, potem ich liczba topniała. Aktualnie, wg stanu z dnia 9 stycznia 2006 roku, jest ich 2628. Najwięcej (952) usunięto z ewidencji w roku 2004. Wiele biur po prostu nie było w stanie płacić odpowiednich, wysokich sum gwarancji ubezpieczeniowych: wypadły z rynku albo przeniosły się do niszy działalności agencyjnej, niewymagającej wpisu do rejestru.

W 2005 roku po raz pierwszy od kilku lat nastąpił spadek liczby zlikwidowanych biur – z 963 biur zlikwidowanych w 2004 roku do 426 w roku 2005. Ma to m.in. związek z pojawieniem się na rynku bardziej przystępnych ofert ubezpieczenia na rzecz klientów.

2.2. Biura podróży w Polsce według struktury przestrzennej

Przy dużym zróżnicowaniu województw pod względem liczby podmiotów gospodarczych tam zarejestrowanych (tab. 3.) istnieje oczywista prawidłowość: liczba jednostek zależy od wielkości województwa (liczby ludności i powierzchni). Największa koncentracja biur występuje na terenie województw o największej liczbie mieszkańców, a więc o potencjalnie największym popycie na usługi turystyczne. Nie zawsze jest to jednak przełożenie proporcjonalne: większy udział liczby biur podróży niż liczby ludności mają województwa: mazowieckie, śląskie, małopolskie i dolnośląskie, a zdecydowanie mniejszy województwa: świętokrzyskie, lubuskie i kujawsko-pomorskie.

Tab. 2. Podmioty turystyczne, które posiadały wpis do ewidencji 9 stycznia 2006 roku w układzie wojewódzkim

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów turystycznych	Udział w %
Dolnośląskie	237	9,02
Kujawsko-pomorskie	88	3,35
Lubelskie	67	2,55
Lubuskie	39	1,48
Łódzkie	147	5,59
Małopolskie	302	11,49
Mazowieckie	486	18,49
Opolskie	62	2,36
Podkarpackie	93	3,54
Podlaskie	84	3,20
Pomorskie	176	6,70
Śląskie	365	13,89
Świętokrzyskie	50	1,90
Warmińsko-mazurskie	101	3,84
Wielkopolskie	207	7,88
Zachodniopomorskie	124	4,72
Polska ogółem	2628	100,00

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

Najwięcej podmiotów turystycznych działa na terenie województwa mazowieckiego – 486, czyli 18,5% wszystkich, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności turystycznej. Wynika to z atrakcyjności stolicy, ale również z faktu, że wiele biur podróży otwiera swoje przedstawicielstwa w Warszawie nawet wtedy, gdy prowadzą działalność w innym mieście. Drugie pod względem liczby podmiotów turystycznych, województwo śląskie, ma 365 podmiotów – 13,9% ogółu. Kolejne miejsca zajmują województwa: małopolskie (302; 11,5%) i dolnośląskie (237; 9%). W czterech wymienionych województwach działa ponad połowa wszystkich biur podróży! Dla porównania cztery województwa z końca naszej listy: lubuskie (39; 1,5%), świętokrzyskie (50; 1,9%), opolskie (62; 2,4%) i lubelskie (67; 2,6%) mają zaledwie 8,4% ogółu turystycznych podmiotów gospodarczych.

Tab. 3. Podmioty turystyczne posiadające wpis do ewidencji w układzie wojewódzkim w styczniu 2005 r. i w styczniu 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów turystycznych		Zmiana w %
	styczeń 2005	styczeń 2006	
Dolnośląskie	255	237	-7,1
Kujawsko-pomorskie	100	88	-12
Lubelskie	71	67	-5,7
Lubuskie	48	39	-18,7
Łódzkie	150	147	-2
Małopolskie	301	302	0,3
Mazowieckie	485	486	2
Opolskie	63	62	-1,6
Podkarpackie	97	93	-4,2
Podlaskie	87	84	-3,5
Pomorskie	198	176	-11,2
Śląskie	373	365	-2,2
Świętokrzyskie	52	50	-3,8
Warmińsko-mazurskie	94	101	7,4
Wielkopolskie	222	207	-6,8
Zachodniopomorskie	130	124	-4,7
Polska ogółem	2726	2628	-3,6

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

W ciągu ostatniego roku, między styczniem 2005 a styczniem 2006, prawie we wszystkich województwach spadła liczba podmiotów turystycznych. Największy spadek odnotowano w województwie lubuskim (o 18,7%), a następnie w kujawsko-pomorskim (o 12%) i w województwie pomorskim (o 11,2%). Wzrost liczby podmiotów turystycznych nastąpił tylko w trzech województwach: warmińsko-mazurskim (o 7,4%), mazowieckim (o 2%) i małopolskim (o 0,3%).

2.3. Biura podróży w Polsce według struktury własnościowej

Aż 70,6% wszystkich biur podróży należy do osób fizycznych, 18,6% stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, 3,1% stowarzyszenia, 3,0% spółki jawne, a 4,6% biur należy do innych właścicieli. W tej ostatniej grupie mamy spółki akcyjne (2,0%), spółdzielnie (0,7%), przedsiębiorstwa państwowe i fundacje (po 0,4%) oraz państwowe jednostki organizacyjne i samorządowe jednostki organizacyjne (po 0,3%).

Tab. 4. Podmioty turystyczne w układzie wojewódzkim według form prawnych na dzień 9 stycznia 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów turystycznych	Udział w %
Polska ogółem	2628	-
Fundacja	10	0,38
Kościelna osoba prawna	5	0,19
Osoba fizyczna	1855	70,59
Osoba prawna	4	0,15
Państwowa jednostka organizacyjna	9	0,34
Przedsiębiorstwo państwowe	11	0,42
Samorządowa jednostka organizacyjna	9	0,34
Spółdzielnia	18	0,68
Spółka akcyjna	53	2,02
Spółka cywilna	3	0,11
Spółka jawna	80	3,04
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	489	18,61
Stowarzyszenie	82	3,12

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

2.4. Biura podróży w Polsce według rodzaju prowadzonej działalności

Każde z biur podróży może wystąpić do marszałka swojego województwa o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności jako organizator imprez turystycznych i pośrednik. W ewidencji przeważają jednostki posiadające zezwolenie na prowadzenie obydwu działalności (tab. 6); obecnie jest ich 2015, co stanowi 76,7% ogółu. Działalność tylko organizatora prowadzi 565 podmiotów (21,5%). Wyłącznie pośrednictwem zajmuje się tylko 48 podmiotów (1,8%).

Najwięcej podmiotów turystycznych prowadzących tylko działalność organizatora działa na terenie województw śląskiego (140), dolnośląskiego (67) i pomorskiego (67). Kolejne miejsca pod tym względem zajmują województwa podlaskie (56), małopolskie (44) i łódzkie (43). Najmniej podmiotów turystycznych ograniczających się do działalności touroperatorskiej istnieje na terenie lubuskiego (2), warmińsko-mazurskiego (2) oraz świętokrzyskiego (3).

Największa koncentracja podmiotów turystycznych prowadzących działalność zarówno organizatora, jak i pośrednika, występuje na terenie województwa mazowieckiego (471), małopolskiego (248) oraz śląskiego (220). Nieliczne biura prowadzące wyłącznie działalność pośrednika stanowią niecałe 2% wszystkich podmiotów turystycznych istniejących na polskim rynku. Zarejestrowane są na terenie 10 województw: od jednej jednostki w województwie warmińsko-mazurskim do 10 w województwie małopolskim. Na 2628 podmiotów turystycznych 2580 należy do grupy organizatorów lub organizatorów/pośredników. Stanowi to ponad 98% ogółu podmiotów.

2.5. Biura podróży w Polsce według zakresu działania

Zakres działania biura określają przy uzyskiwaniu wpisu do rejestru. W zależności od posiadanego zezwolenia biuro płaci odpowiednią wysokość sumy gwarancji.

Wśród podmiotów turystycznych przeważają (29,3%) jednostki posiadające zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie Polski i większości krajów europejskich (40 krajów według wykazu z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 listopada 1999 r.). Zezwolenie na prowadzenie działalności tylko na terenie Polski ma 752 podmiotów turystycznych (28,6% ogółu). Zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie całego świata ma obecnie 175 podmiotów turystycznych (6,7%).

Najwięcej podmiotów turystycznych mających zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie Polski i większości krajów europejskich znajduje się na terenie województwa śląskiego (126) i mazowieckiego (114) oraz na terenie dolnośląskiego (82), małopolskiego (67), wielkopolskiego (65) i pomorskiego (59). Najmniej podmiotów turystycznych należących do tej grupy działa na terenie województwa lubuskiego (16) świętokrzyskiego (17) i podlaskiego (19).

Najwięcej podmiotów turystycznych posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności tylko na terenie Polski znajduje się w województwie mazowieckim (119). W pozostałych województwach jest ich mniej: najwięcej na terenie województwa śląskiego (99) i pomorskiego (87). Najmniej podmiotów turystycznych należących do tej gru-

Tab. 5. Podmioty turystyczne w układzie województw według przedmiotu działalności na dzień 9 stycznia 2006 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Organizator		Organizator/Pośrednik		Pośrednik	
		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Dolnośląskie	237	67	28,27	164	69,20	6	2,53
Kujawsko-pomorskie	88	21	23,86	67	76,14	0	0,00
Lubelskie	67	18	26,87	49	73,13	0	0,00
Lubuskie	39	2	5,13	37	94,87	0	0,00
Łódzkie	147	43	29,25	102	69,39	2	1,36
Małopolskie	302	44	14,57	248	82,12	10	3,31
Mazowieckie	486	11	2,26	471	96,91	4	0,82
Opolskie	62	24	38,71	38	61,29	0	0,00
Podkarpackie	93	18	19,35	70	75,27	5	5,38
Podlaskie	84	56	66,67	28	33,33	0	0,00
Pomorskie	176	67	38,07	106	60,23	3	1,70
Śląskie	365	140	38,36	220	60,27	5	1,37
Świętokrzyskie	50	3	6,00	47	94,00	0	0,00
Warmińsko-mazurskie	101	2	1,98	98	97,03	1	0,99
Wielkopolskie	207	35	16,91	165	79,71	7	3,38
Zachodniopomorskie	124	14	11,29	105	84,68	5	4,03
Polska ogółem	2628	565	21,50	2015	76,67	48	1,83

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

Tab. 6. Podmioty turystyczne w układzie województw według zakresu działalności na dzień 9 stycznia 2006 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	I grupa*		I/II grupa*		I/II/III grupa*	
		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Dolnośląskie	237	58	24,47	82	34,60	10	4,22
Kujawsko-pomorskie	88	25	28,41	21	23,86	4	4,55
Lubelskie	67	14	20,90	26	38,81	8	11,94
Lubuskie	39	4	10,26	16	41,03	4	10,26
Łódzkie	147	45	30,61	34	23,13	11	7,48
Małopolskie	302	77	25,50	67	22,19	20	6,62
Mazowieckie	486	119	24,49	114	23,46	95	19,55
Opolskie	62	10	16,13	22	35,48	8	12,90
Podkarpackie	93	17	18,28	40	43,01	3	3,23
Podlaskie	84	28	33,33	19	22,62	6	7,14
Pomorskie	176	87	49,43	59	33,52	5	2,84
Śląskie	365	99	27,12	126	34,52	30	8,22
Świętokrzyskie	50	17	34,00	17	34,00	1	2,00
Warmińsko-mazurskie	101	46	45,54	29	28,71	2	1,98
Wielkopolskie	207	54	26,09	65	31,40	29	14,01
Zachodniopomorskie	124	52	41,94	34	27,42	6	4,84
Polska ogółem	2628	752	28,61	771	29,34	242	9,21

Wyszczególnienie	I/III grupa*		II grupa*		II/III grupa*		II grupa*	
	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Dolnośląskie	1	0,42	0	0,00	0	0,00	1	0,42
Kujawsko-pomorskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Lubelskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Lubuskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	2,56
Łódzkie	0	0,00	3	2,04	0	0,00	0	0,00
Małopolskie	0	0,00	1	0,33	0	0,00	1	0,33
Mazowieckie	0	0,00	4	0,82	1	0,21	2	0,41
Opolskie	0	0,00	1	1,61	0	0,00	0	0,00
Podkarpackie	0	0,00	1	1,08	0	0,00	0	0,00
Podlaskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Pomorskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Śląskie	0	0,00	7	1,92	0	0,00	2	0,55
Świętokrzyskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Warmińsko-mazurskie	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Wielkopolskie	0	0,00	3	1,45	0	0,00	0	0,00
Zachodniopomorskie	0	0,00	0	0,00	1	0,81	0	0,00
Polska ogółem	1	0,04	20	0,76	2	0,08	7	0,27

Wyszczególnienie	IV grupa*		I/IV grupa*		II/IV grupa*		III/IV grupa*	
	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Dolnośląskie	0	0,00	15	6,33	1	0,42	0	0,00
Kujawsko-pomorskie	0	0,00	4	4,55	0	0,00	0	0,00
Lubelskie	0	0,00	3	4,48	0	0,00	0	0,00
Lubuskie	0	0,00	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Łódzkie	0	0,00	6	4,08	1	0,68	0	0,00
Małopolskie	0	0,00	22	7,28	2	0,66	0	0,00
Mazowieckie	1	0,21	15	3,09	2	0,41	0	0,00
Opolskie	0	0,00	4	6,45	0	0,00	0	0,00
Podkarpackie	0	0,00	8	8,60	0	0,00	0	0,00
Podlaskie	0	0,00	10	11,90	0	0,00	0	0,00
Pomorskie	0	0,00	2	1,14	0	0,00	0	0,00
Śląskie	0	0,00	20	5,48	2	0,55	0	0,00
Świętokrzyskie	0	0,00	1	2,00	0	0,00	0	0,00
Warmińsko-mazurskie	0	0,00	7	6,93	0	0,00	0	0,00
Wielkopolskie	1	0,48	9	4,35	0	0,00	0	0,00
Zachodniopomorskie	0	0,00	3	2,42	2	1,61	0	0,00
Polska ogółem	2	0,08	130	4,95	10	0,38	0	0,00

Wyszczególnienie	I/II/IV grupa*		I/II/III/IV grupa*		I/III/IV grupa*		II/II/IV grupa*	
	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Dolnośląskie	51	21,52	18	7,59	0	0,00	0	0,00
Kujawsko-pomorskie	29	32,95	4	4,55	0	0,00	1	1,14
Lubelskie	13	19,40	3	4,48	0	0,00	0	0,00
Lubuskie	12	30,77	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Łódzkie	41	27,89	6	4,08	0	0,00	0	0,00
Małopolskie	89	29,47	23	7,62	0	0,00	0	0,00
Mazowieckie	69	14,20	64	13,17	0	0,00	0	0,00
Opolskie	10	16,13	7	11,29	0	0,00	0	0,00
Podkarpackie	23	24,73	1	1,08	0	0,00	0	0,00
Podlaskie	20	23,81	1	1,19	0	0,00	0	0,00
Pomorskie	15	8,52	8	4,55	0	0,00	0	0,00
Śląskie	63	17,26	14	3,84	1	0,27	1	0,27
Świętokrzyskie	9	18,00	5	10,00	0	0,00	0	0,00
Warmińsko-mazurskie	12	11,88	5	4,95	0	0,00	0	0,00
Wielkopolskie	35	16,91	9	4,35	1	0,48	1	0,48
Zachodniopomorskie	19	15,32	6	4,84	0	0,00	1	0,81
Polska ogółem	510	19,41	175	6,66	2	0,08	4	0,15

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

Tab. 7. Podmioty turystyczne w układzie województw według typu gwarancji na dzień 9 stycznia 2006 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gwarancja bankowa		Gwarancja ubezpieczenia		Ubezpieczenie na rzecz klienta	
		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Dolnośląskie	237	11	4,64	32	13,50	194	81,86
Kujawsko-pomorskie	88	3	3,41	31	35,23	54	61,36
Lubelskie	67	3	4,48	2	2,99	62	92,54
Lubuskie	39	0	0,00	0	0,00	39	100,00
Łódzkie	147	10	6,80	20	13,61	117	79,59
Małopolskie	302	27	8,94	41	13,58	234	77,48
Mazowieckie	486	58	11,93	48	9,88	380	78,19
Opolskie	62	0	0,00	6	9,68	56	90,32
Podkarpackie	93	10	10,75	13	13,98	70	75,27
Podlaskie	84	9	10,71	4	4,76	71	84,52
Pomorskie	176	7	3,98	25	14,20	144	81,82
Śląskie	365	24	6,58	65	17,81	276	75,62
Świętokrzyskie	50	6	12,00	5	10,00	39	78,00
Warmińsko-mazurskie	101	21	20,79	10	9,90	70	69,31
Wielkopolskie	207	25	12,08	18	8,70	164	79,23
Zachodniopomorskie	124	6	4,84	12	9,68	106	85,48
Polska ogółem	2628	220	8,37	332	12,63	2076	79,00

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

Tab. 8. Podmioty turystyczne z wykreślonymi wpisami na dzień 9 stycznia 2006 r.

Rok	Ogółem	Wygaśnięcie		Cofnięcie		Inne	
		Liczba	Udział %	Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
1999	1	1	100,00	0	0,00	0	0,00
2000	105	71	67,62	34	32,38	0	0,00
2001	225	155	68,89	67	29,78	3	1,33
2002	331	164	49,55	167	50,45	0	0,00
2003	679	398	58,62	278	40,94	3	0,44
2004	963	662	68,74	299	31,05	2	0,21
2005	426	354	83,10	67	15,73	5	1,17

Źródło: dane Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki

py, podobnie jak podmiotów mających zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie Polski i większości krajów europejskich, działa na terenie województw: lubuskiego (4), opolskiego (10), lubelskiego (14), podkarpackiego i świętokrzyskiego (po 17).

Najwięcej podmiotów turystycznych posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie całego świata działa na terenie województwa mazowieckiego (64). Kolejne miejsca zajmują województwa: małopolskie (23), dolnośląskie (18) oraz śląskie (14). Najmniej podmiotów turystycznych należących do tej grupy działa na terenie województw: lubuskiego, podkarpackiego i podlaskiego (po 1) oraz lubelskiego (3).

* Grupa I: Polska

* Grupa II: Republika Albanii, Księstwo Andory Republika Austrii, Królestwo Belgii, Bośnia i Hercegowina, Republika Bułgarii, Republika Chorwacji, Republika Cypryjska, Królestwo Danii, Republika Estońska, Republika Finlandii, Republika Francuska, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii z wyłączeniem Wysp Kanaryjskich, Irlandia, Republika Islandii, Księstwo Liechtensteinu, Wielkie Księstwo Luksemburga, Republika Łotewska, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Republika Malty, Republika Mołdowy, Księstwo Monako, Królestwo Niderlandów, Królestwo Norwegii, Republika Portugalska, Federacja Rosyjska z wyłączeniem obwodu Kaliningradzkiego, Rumunia, Republika San Marino, Serbia i Czarnogóra, Republika Słowenii, Konfederacja Szwajcarska, Królestwo Szwecji, Republika Turcji, Stolica Apostolska, Republika Węgierska, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Republika Włosa

* Grupa III: inne państwa, niewymienione w pozostałych grupach oaz Wyspy Kanaryjskie

* Grupa IV: Republika Białorusi, Republika Czeska, Republika Litewska, Republika Federalna Niemiec, Republika Słowacka, Ukraina oraz obwód Kaliningradzki.

2.6. Biura podróży w Polsce według typu gwarancji

Zgodnie z ustawą o usługach turystycznych i aktami wykonawczymi, m.in. rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 24 listopada 1999 r. w sprawie określenia minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej oraz minimalnej wysokości sumy gwarancyjnej na rzecz jednego klienta z tytułu umowy ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z prowadzoną działalnością przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz. U. Nr 98, poz.1142), biura muszą mieć zabezpieczenie finansowe. Z tych pieniędzy mo-

że zostać sfinansowany powrót klienta do kraju w wypadku, gdy organizator turystyki wbrew zobowiązaniu go nie zapewni, oraz zwrot wpłat wniesionych przez klientów w razie niewykonania innych zobowiązań umownych. Biura najczęściej wybierają ubezpieczenie na rzecz klienta (79%). Wynika to z faktu, że jest to najbardziej korzystne finansowo. Tylko 9,7% biur wykupiło gwarancje ubezpieczonego, a z gwarancji bankowych korzysta zaledwie 220 biur (8,4%).

2.7. Podsumowanie

Liczba zarejestrowanych biur podróży maleje. Od 2004 roku największy wpływ na to zjawisko ma podniesienie kwot gwarancyjnych i ubezpieczeniowych. Ponad połowa polskich biur podróży działa w czterech najbardziej zurbanizowanych i najludniejszych (największy popyt) województwach (mazowieckie, śląskie, małopolskie i dolnośląskie). Zdecydowana większość należy do osób fizycznych i prowadzi działalność zarówno organizatora, jak i pośrednika usług turystycznych. Najwięcej biur podróży (29%) wybrało zakres działalności obejmujący Polskę i większość krajów europejskich. Preferowaną formą ustawowego zabezpieczenia praw klienta jest ubezpieczenie na rzecz klienta.

Rozdział 3

Rola biur podróży w przyjazdach turystów zagranicznych do Polski oraz w podróżach Polaków (krajowych i zagranicznych)

3.1. Rola biur podróży w podróżach Polaków (krajowych i zagranicznych)

Kondycja finansowa biur podróży w dużej mierze zależy od tego, jak duże jest zainteresowanie ich usługami. W przypadku wyjazdów krajowych trend jest wciąż mało optymistyczny: nastąpił dalszy spadek liczby podróży. W 2005 roku w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek łącznej liczby podróży o 9,3%. Według szacunków Instytutu Turystyki, Polacy (w wieku 15 i więcej lat) w 2005 roku wzięli udział w 35,9 mln krajowych podróży turystycznych z co najmniej jednym noclegiem poza miejscowością stałego zamieszkania, z których 41% stanowiły podróże długo-

okresowe, obejmujące 5 i więcej dni.

Badania Instytutu Turystyki wykazują, że w 2005 roku Polacy uczestniczący w krajowych wyjazdach długookresowych korzystali w takim samym stopniu z usług biur podróży jak w roku poprzednim, natomiast w przypadku wyjazdów krótkookresowych udział ten wzrósł z 1% do 6%. Jednak sytuacja jest wciąż dla biur podróży mało optymistyczna: tylko 3% krajowych podróży długookresowych i 6% krótkookresowych Polacy organizowali całkowicie lub częściowo za ich pośrednictwem.

Tab. 9. Sposób organizacji podróży krajowych w 2005 roku (%)

Sposób organizacji	5 i więcej dni	2-4 dni
Całkowicie biuro podróży	2	6
Częściowo biuro podróży	1	-
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	7	8
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	4	4
Samodzielnie	86	82

Źródło: badania Instytutu Turystyki

W 2005 roku odnotowano też niewielki spadek wyjazdów zagranicznych – o 1,6% w stosunku do roku 2004. Według szacunków Instytutu Turystyki w 2005 roku Polacy uczestniczyli w 6,2 mln zagranicznych podróży turystycznych (połączonych z co najmniej jednym noclegiem poza granicami kraju). W przypadku wyjazdów zagranicznych Polaków w 2005 roku można jednak zaobserwować pewien wzrost zainteresowania wyjazdami zorganizowanymi przez biura podróży. Udział wyjazdów całkowicie zorganizowanych przez biuro podróży wzrósł z 11% w 2004 roku do 16% w 2005 roku, zaś częściowo zorganizowanych pozostał na tym samym poziomie: 4%.

Tab. 10. Sposób organizacji krajowych podróży długookresowych (%)

Sposób organizacji	2002	2003	2004	2005
Biuro podróży (całkowicie lub częściowo)	3	4	3	3
Zakład pracy lub inna instytucja	14	13	14	11
Samodzielnie	83	83	83	86

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 11. Sposób organizacji krajowych podróży krótkookresowych (%)

Sposób organizacji	2002	2003	2004	2005
Biuro podróży (całkowicie lub częściowo)	1	1	1	6
Zakład pracy lub inna instytucja	11	12	12	12
Samodzielnie	88	87	87	82

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 12. Sposób organizacji podróży zagranicznych w latach 2004-2005 (%)

Sposób organizacji	2004	2005
Całkowicie biuro podróży	11	16
Częściowo biuro podróży	4	4
Całkowicie zakład pracy lub inna instytucja	15	12
Częściowo zakład pracy lub inna instytucja	9	5
Samodzielnie	61	63

Źródło: badania Instytutu Turystyki

3.2. Rola biur podróży w przyjazdach turystów zagranicznych do Polski

Według oszacowań Instytutu Turystyki w 2005 roku przyjechało do Polski około 15,2 mln turystów – o 6,4% więcej

niż w 2004 roku. Dynamika zmian jest zróżnicowana. Godny uwagi jest wzrost liczby przyjazdów z krajów (poza Niemcami) starej piętnastki Unii Europejskiej (12,6%). Także bardzo znaczny (27,6%) rozwój ruchu przyjazdowego z głównych krajów zamorskich: USA, Australii, Japonii, Korei Płd. i Kanady. Utrzymuje się boom na lotniskach: liczba cudzoziemców odprawionych w portach lotniczych wzrosła o 30%.

Można oszacować, że około 25% istniejących biur podróży zajmuje się turystyką przyjazdową. W 2005 roku 9% ogółu przyjeżdżających turystów korzystało z usług tych biur podróży. Pełny pakiet wykupiło 7% turystów, z pojedynczych usług skorzystało 2%. Na tym tle wyróżniają się turyści ze starych krajów Unii Europejskiej, którzy w 12% korzystali z pełnego pakietu (poza Niemcami). Największe zainteresowanie turystyką zorganizowaną stwierdzamy, podobnie jak w ubiegłych latach, wśród turystów z krajów zamorskich (21%).

Dla porównania warto przypomnieć dane z 2004 roku, kiedy to 7% ogółu przyjeżdżających turystów korzystało z usług biur podróży, w tym 6,2% z całego pakietu, a 0,9% z pojedynczych usług.

3.3. Podsumowanie

Niestety, rola turystyki w konsumpcji rodaków wciąż jeszcze spada. Pomimo malejącej liczby podróży Polaków, zarówno krajowych jak i zagranicznych, rola biur w ich organizacji rośnie lub pozostaje na niezmienionym poziomie. Ponadto odnotowano wzrost przyjazdów do Polski oraz niewielki wzrost zainteresowania turystów zagranicznych usługami biur podróży. Jednak było ono ciągle mniejsze niż w pierwszej połowie lat 90.

Rozdział 4

Sytuacja ekonomiczna biur podróży w Polsce

4.1. Sytuacja ekonomiczna biur podróży zatrudniających powyżej 9 osób

Niniejsza analiza obejmuje podmioty gospodarcze, które zadeklarowały działalność jako biura podróży i zostały zaklasyfikowane zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności do sekcji I (transport, gospodarka magazynowa i łączność) w dziale 63 (działalność wspomagająca transport, działalność związana z turystyką). Podstawą zaliczenia danych do odpowiednich sekcji PKD stanowi aktualny numer statystyczny jednostki sprawozdawczej.

Przedstawione poniżej dane i wskaźniki ekonomiczne dla grupy 63.3 (wg PKD), niepublikowane przez GUS, odnoszą się do jednostek posiadających osobowość prawną, objętych obowiązkową sprawozdawczością finansową i pochodzą z rocznego sprawozdania F-02. Badane podmioty gospodarcze zostały podzielone na trzy grupy:

Tab. 13. Organizacja podróży i pobytu turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski w 2005 roku (%)

Organizacja podróży i pobytu	Ogółem	Rosja, Białoruś, Ukraina	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje członkowskie UE	Główne zamorskie
Pakiet	7	4	6	12	2	21
Zakupiono część usług	2	4	2	2	0	0
Tylko rezerwacja	12	2	20	17	2	13
Samodzielnie	78	88	72	69	95	66
Brak danych	1	1	1	1	1	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 14. Organizator przyjazdu do Polski (dane %)

Turyści ogółem	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Grupa zorganizowana przez biuro podróży	18	12	10	7	7	6	7	6	7	6	6	7
Podróż samodzielna (przy udziale biura podróży)	7	15	6	5	9	15	14	11	17	11	11	14
Podróż w pełni samodzielna	75	73	82	87	82	79	79	83	76	83	82	78
Brak danych	1	1	1	1	2	0	0	0	0	0	1	1

Źródło: badania IT „Cele, motywy i organizacja przyjazdów turystów zagranicznych do Polski”

Tab. 15. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla biur podróży w podziale na przedziały zatrudnienia w 2004 roku

Symbole grup PKD	Przedziały zatrudnienia	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	Wynik finansowy brutto i fizycznych	Podatek dochodowy od osób prawnych (zwiększenie straty)	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku
63.3	od 10 do 49 osób	76	1 349 202	1 337 178	20 579	3 049	38
63.3	od 50 do 249 osób	21	838 953	815 279	31 618	6 233	30
63.3	powyżej 250 osób	3	340 369	304 571	22 402	1 852	0
Ogółem		100	2 528 524	2 457 028	74 599	11 134	68

Źródło: niepublikowane dane GUS

Tab. 16. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla biur podróży w podziale na przedziały zatrudnienia według województw w 2004 roku

Symbole grup PKD	Przedziały zatrudnienia	Województwo	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	Wynik finansowy brutto	Podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych	Liczba pracujących
63.3	od 10 do 49 os.	Dolnośląskie	4	12 860	11 748	584	99	78
		Małopolskie	11	120 994	119 781	3 560	279	242
		Mazowieckie	21	361 729	357 437	6 475	1 169	492
		Opolskie	4	17 646	17 286	966	84	78
		Pomorskie	8	29 147	28 863	2 072	355	131
		Śląskie	10	41 926	40 883	2 292	698	167
		Świętokrzyskie	4	16 656	16 078	471	142	97
		Warm.-mazurskie	3	13 738	13 244	196	30	57
		Ogółem	76	1 349 202	1 337 178	20 579	3 049	1 539
63.3	od 50 do 249 os.	Mazowieckie	12	559 716	540 414	21 795	4 327	1 032
		Ogółem	21	838 953	815 279	31 618	6 233	1 684
63.3	powyżej 250 os.	Ogółem	3	340 369	304 571	22 402	1 852	1 566

Źródło: niepublikowane dane GUS

- liczba pracujących jest większa niż 249 osób
- liczba pracujących wynosi od 50 do 249 osób
- w których pracuje od 10 do 50 osób.

Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla wyżej wymienionych grup podmiotów gospodarczych działających w turystyce są analizowane w dwóch układach: w układzie wojewódzkim i finansowym, tzn. w podziale na przedziały zatrudnienia (od 10 do 49 osób, od 50 do 249 osób, 250 osób i powyżej) według województw oraz w podziale na przedziały zatrudnienia według przedziałów przychodów z całokształtu działalności.

Pełne badania statystyczne GUS (według formularzy F-01 i F-02) dotyczą wszystkich jednostek dużych i średnich. Nie mogliśmy jednak wymienić danych dla wszystkich województw, bo zgodnie z ustawą o statystyce publicznej nie wolno udostępniać danych jednostkowych lub takich, które

umożliwiają identyfikację podmiotu. Pominąć musieliśmy te województwa, w których udział jednego podmiotu stanowił więcej niż trzy czwarte całości. Poprzestaliśmy zatem na tych, w których liczba jednostek zarejestrowanych przez GUS jest większa od trzech.

Rejestrowane przychody z całokształtu działalności obejmują:

- przychody ze sprzedaży produktów, tj. kwoty należne z tytułu sprzedaży usług w podmiotach prowadzących działalność usługową. Przychody ze sprzedaży wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem upustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług;
- pozostałe przychody operacyjne są to przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu. Zalicza się do nich: przychody ze sprzedaży lub

Tab. 17. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla biur podróży w podziale na przedziały zatrudnienia oraz przedziały przychodów z całokształtu działalności w 2004 roku

działalności w 2004 roku		w tys. zł						
Symbole grup PKD	Przedziały zatrudnienia	Przydział dochodów	Liczba jednostek	Przychody z całokształtu działalności	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	Wynik finansowy brutto	Podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych	Liczba pracujących
63.3	od 10 do 49 osób	>25001	5	930 681	929 225	5 285	595	127
		20001-25000	*	*	*	*	*	*
		15001-20000	3	54 893	54 243	-55	101	67
		10001-15000	5	61 821	59 762	2 379	160	153
		5001-10000	23	159 993	156 090	4 023	653	487
		2501-5000	19	70 438	69 086	4 557	1 150	315
		2001-2500	5	10 939	10 204	956	134	113
		1501-2000	4	7 217	6 948	62	51	64
		1001-1500	4	4 956	4 398	-170	61	70
		501-1000	5	4 254	4 190	232	18	60
		poniżej 500	*	*	*	*	*	*
		Ogółe	76	1 349 202	1 337 178	20 579	3 049	1 539
od 50 do 249 osób	> 25001	10	673 319	654 867	23 363	5 199	920	
	20001-25000	3	72 967	71 127	3 872	305	212	
	15001-20000	*	*	*	*	*	*	
	10001-15000	3	40 431	38 496	2 940	462	262	
	5001-10000	*	*	*	*	*	*	
	2501-5000	*	*	*	*	*	*	
	Ogółem	21	838 953	815 279	31 618	6 233	1 684	
	powyżej 250 osób	> 25001	3	340 369	304 571	22 402	1 852	1 566

Źródło: dane GUS

Źródło: dane GUS

wpływy z likwidacji środków trwałych i inwestycji rozpoczętych, odpisane przedawnione zobowiązania, otrzymane odszkodowania, wyegzekwowane kary i grzywny, otrzymane przez jednostkę nieodpłatnie składniki majątku, otrzymane dotacje, subwencje i dopłaty. Znaczną część „pozostałych przychodów operacyjnych” stanowią tytuły, które do 31 grudnia 1994 r. zaliczano do zysków nadzwyczajnych;

- przychody finansowe obejmują wpływy lub kwoty należne z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych, tj. dywidendy (przy posiadaniu udziałów w innych jednostkach), kwoty należne i wpływy ze sprzedaży papierów wartościowych (długoterminowych i krótkoterminowych), odsetki i prowizje od środków pieniężnych (lokat) na rachunkach bankowych, odsetki od udzielonych przez jednostkę pożyczek i kredytów (zwłoki w spłacie rat), dyskonto potrącone przez jednostkę przy zakupie weksli i czeków obcych, dodatnie różnice kursowe ustalone przy spłacie należności i zobowiązań oraz różnice przy wycenie środków pieniężnych, udziałów i papierów wartościowych.

Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik z działalności gospodarczej – suma wyników finansowych ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, pozostałej działalności operacyjnej i operacji finansowych – skorygowany o saldo zysków i strat nadzwyczajnych.

Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych i płatności z nimi związane na podstawie odrębnych przepisów (np. dywidenda od funduszu założycielskiego).

Podatek dochodowy to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg.

Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto są wskaźnikami procentowymi. Oblicza się je jako relację wyniku finansowego (odpowiednio brutto i netto) do przychodów ogółem.

Dane z części województw nie mogą być udostępnione ze względu na zachowanie tajemnicy statystycznej

Agregaty, które nie mogą być udostępnione ze względu na zachowanie tajemnicy statystycznej, zostały zastąpione *.

Tab. 18. Przychody z całokształtu działalności średnich i dużych biur podróży w latach 1996-2004

L.p.	Lata	Liczba podmiotów	Przychody w mln zł
1.	1996	474	1 495,9
2.	1997	509	1 363,4
3.	1999	155	1 332,0
4.	2000	144	1 776,9
5.	2001	131	1 708,0
6.	2002	121	1 941,0
7.	2003	109	2 122,3
8.	2004	100	2 528,5

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Z roku na rok maleje liczba dużych i średnich podmiotów, dla których działalność turystyczna jest działalnością podstawową i które prowadzą pełną sprawozdawczość. Pomimo to zsumowane przychody z całokształtu działalności malejącej liczby podmiotów rosną. Spadły, i to nieznacznie, tylko w latach 1996-1999 i w 2001 roku (tab. 19).

Największe przychody z całokształtu działalności w ciągu ostatnich ośmiu lat zostały osiągnięte przez biura podróży

zatrudniające powyżej 9 osób w 2004 roku – ich suma wynosiła 2 528,5 mln zł.

Również w 2005 roku poprawił się znacznie wynik finansowy brutto, a co za tym idzie również wynik finansowy netto. Wynik finansowy netto osiągnięty przez biura podróży zatrudniające 10 i więcej osób w 2004 roku osiągnął wartość 63,4 mln zł. Uległ znacznej poprawie w porównaniu z 2003 rokiem, kiedy jego wartość była ujemna i wynosiła -31,9 mln zł. Najlepszy wynik finansowy netto w 2004 roku osiągnęły średnie i duże biura w województwie mazowieckim (22,8 mln zł), a następnie w małopolskim (3,3 mln zł). Najniższy w województwach: warmińsko-mazurskim (0,2 mln zł) i świętokrzyskim (0,4 mln zł).

Ogółem w Polsce biura podróży zatrudniające powyżej 9 osób wykazały w 2004 roku wskaźnik rentowności obrotu netto 2,5% (w roku poprzednim -1,5%). Wskaźnik rentowności obrotu brutto wyniósł 3% (w roku poprzednim -1,2%).

4.2. Sytuacja ekonomiczna małych biur podróży, tj. zatrudniających do 9 osób

Małe biura podróży, tj. zatrudniające do 9 osób, które stanowią zdecydowaną większość wszystkich biur podróży funkcjonujących na polskim rynku, objęte są odrębną analizą.

W Polsce już od kilku lat prowadzone są działania mające na celu stworzenie krajowego systemu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Istnieje już sieć ośrodków Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU), wprowadzono ujednolicone standardy jakości ich pracy oraz świadczenia usług doradczych, informacyjnych, szkoleniowych i finansowych. Istotną pulą środków przeznaczanych na wsparcie tego sektora gospodarki są środki pochodzące z pomocy Unii Europejskiej.

W chwili obecnej na bazie zebranych doświadczeń oraz realizowanych na bieżąco programów system KSU jeszcze się rozwija i modyfikuje. W przyszłości przez ten system będą

przepływały znaczące środki budżetowe oraz pochodzące z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

Docelowa struktura zaangażowana we wdrażanie programów wsparcia sektora MSP w Polsce obejmuje współpracę partnerów na trzech poziomach działania: krajowym, regionalnym (wojewódzkim) i lokalnym.

Również w krajach Unii Europejskiej do grupy najmniejszych przedsiębiorstw należy ponad 90% przedsiębiorstw, z czego prawie połowa to firmy jednoosobowe. Przedsiębiorstwa małe tworzą jedną trzecią miejsc pracy w sektorze MSP. Przedsiębiorstwa najmniejsze, często o charakterze rodzinnym, są najliczniej reprezentowane w państwach południowej Europy (Grecja, Hiszpania i Włochy), natomiast na północy liczniejsze są przedsiębiorstwa średniej wielkości.

Informacje dotyczące podstawowych danych o działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób, z uwagi na ich dużą liczebność, uzyskiwane są z reprezentacyjnego badania, realizowanego na formularzu SP-3. Badaniem objęte są osoby fizyczne i osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Operat do losowania próby utworzony został na bazie BJS (Baza Jednostek Statystycznych) i posortowany warstwowo wg zbiorowości NZ (NZ – rodzaj prowadzonych działalności gospodarczych).

Każda jednostka w wylosowanej próbie ma przypisaną wagę – stosunek liczby jednostek w całej badanej zbiorowości do próby skorygowanej (pomniejszonej o te jednostki, które zawiesiły działalność, zostały zlikwidowane, nie rozpoczęły działalności lub znalazły się poza zakresem badania), pozwalającą na uogólnianie wyników. Uogólnione dane uzyskiwane są dla całego działu 63 (Działalność wspomagająca transport; Działalność związana z turystyką), a więc obejmują więcej podmiotów niż tylko biura podróży (także np. działalność pilotów i przewodników).

Szacuje się, że w 2004 roku na polskim rynku funkcjonowało ogółem 5984 małych biur podróży (łącznie z agencja-

Tab. 19. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne biur podróży zatrudniających powyżej 9 osób w 2004 roku

L.p.	Województwo	w mln zł					
		Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Rentowność obrotu brutto (w %)	Rentowność obrotu netto (w %)
1.	Dolnośląskie	12,9	12,3	0,6	0,5	4,7	3,9
2.	Kujawsko-pomorskie	*	*	*	*	*	*
3.	Lubelskie	*	*	*	*	*	*
4.	Lubuskie	*	*	*	*	*	*
5.	Łódzkie	*	*	*	*	*	*
6.	Małopolskie	121,0	117,4	3,6	3,3	3,0	2,7
7.	Mazowieckie	921,4	893,1	28,3	22,8	3,1	2,5
8.	Opolskie	17,6	16,6	1,0	0,9	5,7	5,1
9.	Podkarpackie	*	*	*	*	*	*
10.	Podlaskie	*	*	*	*	*	*
11.	Pomorskie	29,1	27,0	2,1	1,7	7,2	5,8
12.	Śląskie	41,9	39,6	2,3	1,6	5,5	3,8
13.	Świętokrzyskie	16,7	16,2	0,5	0,4	3,0	2,4
14.	Warmińsko-mazurskie	13,7	13,5	0,2	0,2	1,5	1,5
15.	Wielkopolskie	*	*	*	*	*	*
16.	Zachodniopomorskie	*	*	*	*	*	*
	Polska	2528,5	2453,9	74,6	63,4	3,0	2,5

* Dane w kolumnach nie sumują się. Ustawa o statystyce publicznej zabrania publikować dane, gdy dotyczą tylko 3 jednostek w grupie lub udział jednego podmiotu w grupie stanowi powyżej trzech czwartych całości

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tab. 20. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne dla małych biur podróży w 2004 roku, według województw

Województwo	Liczba jednostek	Pracujący ogółem w osobach	W tym dla których jest to główne miejsce pracy	Wynagrodzenia w tys. zł	Przychody z całokształtu działalności w tys. zł	Przychody ze sprzedaży produktów w tys. zł	Koszty z całokształtu działalności w tys. zł
1	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	5 984	13 487	10 045	138 714,6	3 798 360,5	35 98179,0	3 731 968,6
Dolnośląskie	588	1 183	864	9 952,8	301 507,9	2 80318,4	290 849,6
Kujawsko-pomorskie	160	350	255	2 963,5	89 391,7	74880,0	86 296,4
Lubelskie	159	321	234	2 632,7	80 815,8	60524,2	77 780,4
Lubuskie	96	207	152	1 834,8	54 104,1	52965,2	52 440,0
Łódzkie	263	662	491	6 506,7	182 107,8	1 60536,4	178 192,4
Małopolskie	891	1 735	1 284	16 832,8	474 111,9	4 41180,8	463 372,9
Mazowieckie	1 191	3 019	2 331	41 607,8	1 001 459,1	9 86399,5	1 009 592,7
Opolskie	123	288	212	2 586,8	75 784,1	69254,9	73 538,9
Podkarpackie	166	382	278	3 144,4	96 279,5	91169,1	92 704,2
Podlaskie	134	291	215	2 708,9	77 922,5	72973,1	75 864,0
Pomorskie	404	898	670	9 381,0	255 045,4	2 52388,6	250 927,8
Śląskie	815	1 917	1 403	16 545,5	494 419,7	4 86651,5	478 086,3
Świętokrzyskie	80	207	157	2 495,4	63 552,2	56881,9	63 329,7
Warmińsko-mazurskie	192	377	270	2 583,8	87 595,5	87176,4	82 932,2
Wielkopolskie	414	982	731	10 138,6	277 069,0	2 61137,2	272 328,6
Zachodniopomorskie	307	669	497	6 799,0	187 194,3	1 63741,7	183 732,4

Źródło: obliczenia na podstawie niepublikowanych danych GUS

mi), tj. o 1173 biur więcej niż w 2003 roku. Wzrosły również znacząco przychody z całokształtu działalności tych biur i wyniosły 3 798,4 mln zł, czyli o 30% więcej w porównaniu do 2003 roku. Przychody ze sprzedaży produktów wyniosły 3 598,2 mln zł i również wzrosły prawie o 30% w porównaniu do 2003 roku.

Najwięcej małych biur podróży (1191 jednostek) działało w województwie mazowieckim. Co za tym idzie, również w tym województwie osiągnięto najwyższe przychody, zarówno z całokształtu działalności (1 001,5 mln zł) jak i ze sprzedaży produktów (986,4 mln zł). Stanowiły one odpowiednio 26,4% i 27,4% całości przychodów. Kolejnymi województwami, w których było najwięcej małych biur podróży i jednocześnie najwyższe przychody z całokształtu działalności i sprzedaży produktów, były: małopolskie (891 biur), śląskie (815), dolnośląskie (588) oraz wielkopolskie (414).

Najmniej małych biur podróży znajdowało się w województwach: świętokrzyskim, lubuskim i opolskim. W tych województwach osiągnięto też najniższe przychody z całokształtu działalności i ze sprzedaży produktów.

Trzy województwa, w których znajduje się największa liczba małych biur podróży: mazowieckie, małopolskie i śląskie, osiągnęły ponad połowę (52,0%) wszystkich przychodów z całokształtu działalności wszystkich małych biur podróży. Również te województwa przodowały w liczbie zatrudnionych osób ogółem, jak i tych, dla których małe biuro podróży jest głównym miejscem pracy. Tam też kwota wypłacanych wynagrodzeń osiągnęła największą wysokość (tab. 21).

Tab. 21. Przychody z całokształtu działalności małych biur podróży w latach 2001-2004

L.p.	Lata	Liczba podmiotów	Przychody w mln zł
1.	2001	4981	2 723,8
2.	2002	5025	2 654,9
3.	2003	4811	2 931,0
4.	2004	5984	3 798,4

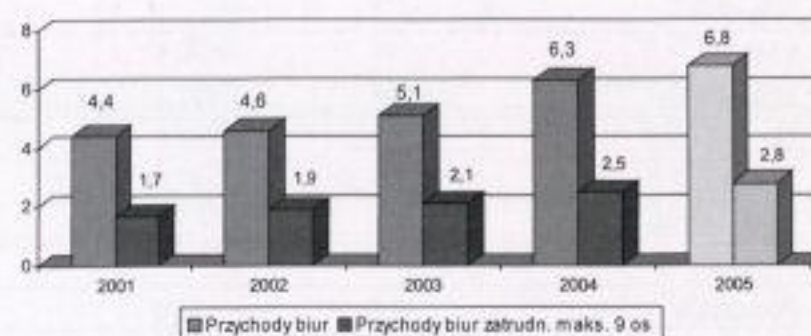
Źródło: dane GUS

Przychody z całokształtu działalności małych biur podróży w latach 2001-2004 stale zmieniały się. Na przestrzeni trzech lat (2001-2003) liczba małych biur najpierw nieznacznie wzrosła (o 44 biura w 2002 roku), a dochody spadły o 68,9 mln zł. Natomiast w 2003 roku liczba biur podróży zmniejszyła się o 214 podmioty – do 4811 jednostek, a przychody wzrosły o 276,1 mln zł. W 2004 roku liczba biur podróży znacznie wzrosła (do 5984 jednostek), wzrosły również znacząco ich dochody – do 3 798,4 mln zł.

4.3. Podsumowanie

W ostatnich latach sytuacja ekonomiczna biur podróży poprawiała się. Łączne przychody prawie 6100 biur podróży i agencji turystycznych w 2004 roku wyniosły 6326,9 mln zł, w tym przychody 100 biur zatrudniających co najmniej 9 osób – 2528,5 mln zł, a 5984 biur zatrudniających mniej niż 9 osób – 3798,4 mln zł.

Rys. 5. Przychody biur podróży w latach 2000-2005 (w 2005 wstępne oszacowania) w mln zł

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki

Przy spadku liczby średnich i dużych przedsiębiorstw zdecydowanie rosną ich przychody. W 2000 roku średni przychód na biuro wynosił 12,3 mln zł, aby w 2004 roku wynieść

Tab. 22. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne małych biur podróży, tj. zatrudniających do 9 osób według województw w 2004 roku

L.p.	Województwo	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Rentowność obrotu brutto (w %)
1.	Dolnośląskie	301,5	290,9	10,7	3,6
2.	Kujawsko-pomorskie	89,4	86,3	3,1	3,5
3.	Lubelskie	80,8	77,8	3,0	3,7
4.	Lubuskie	54,1	52,4	1,7	3,1
5.	Łódzkie	182,1	178,2	3,9	2,1
6.	Małopolskie	474,1	463,4	10,7	2,3
7.	Mazowieckie	1 001,5	1 009,6	-8,1	-0,8
8.	Opolskie	75,8	73,5	2,2	2,9
9.	Podkarpackie	96,3	92,7	3,6	3,7
10.	Podlaskie	77,9	75,9	2,1	2,7
11.	Pomorskie	255,0	250,9	4,1	1,6
12.	Śląskie	494,4	478,1	16,3	3,3
13.	Świętokrzyskie	63,6	63,3	0,2	0,3
14.	Warmińsko-mazurskie	87,6	82,9	4,7	5,4
15.	Wielkopolskie	277,1	272,3	4,7	1,7
16.	Zachodniopomorskie	187,2	183,7	3,5	1,9
	Polska	3 798,4	3 732,0	66,4	1,8

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

25,3 mln zł. Jednocześnie wśród małych przedsiębiorstw (zatrudniających do 9 os.) w 2000 roku średni przychód wynosił 546,8 tys. zł, a w 2004 roku już 634,8 tys. zł. Pod względem dochodów i rentowności osiągniętej w 2004 roku wskaźniki przemawiają za średnimi i dużymi przedsiębiorstwami. Warto podkreślić, że w 2003 roku rentowność była zdecydowanie wyższa w małych przedsiębiorstwach.

Podsumowanie

Małe przedsiębiorstwa turystyczne dają więcej miejsc pracy niż średnie i duże. Liczba małych przedsiębiorstw w ostatnim roku znacznie wzrosła, co pociągnęło za sobą dalszy wzrost miejsc pracy, a więc i liczby pracowników tam zatrudnionych.

Rozdział 5

Zatrudnienie w biurach podróży w Polsce

W 2004 roku we wszystkich biurach podróży w Polsce – małych, średnich i dużych – było zatrudnionych 18,3 tys. osób, czyli o około 0,5 tys. osób więcej niż w roku poprzednim. Z tej liczby 74% pracowało w małych biurach podróży – zatrudniających do 9 osób. Dla pozostałych trzech grup biur podróży (zatrudniających od 10 do 49 osób, od 50 do 249 osób i powyżej 250 osób) wartość ta miała zbliżony poziom: odpowiednio 8,4%, 9,2%, 8,6% całości zatrudnionych.

Tab. 23. Zatrudnienie w biurach podróży w latach 2002-2004

Wielkość biura (przedział zatrudnienia)	Liczba pracujących		
	2002	2003	2004
Do 9 osób	10 784	12 071	13 487
Od 10 do 49 osób	2 116	2 100	1 539
Od 50 do 249 osób	2 109	1 894	1 684
Powyżej 250 osób	2 314	1 714	1 566
Ogółem	17 323	17 779	18 276

Źródło: dane GUS

Najwięcej pracowników biur podróży zatrudnionych było w województwie mazowieckim, a następnie w województwie małopolskim i śląskim. Najmniej osób zatrudniały biura podróży w województwach: lubuskim, podlaskim, opolskim i świętokrzyskim.

Rozdział 6

Samorząd gospodarczy i organizacje zawodowe

Turystyczną organizacją samorządu gospodarczego o największym potencjale ekonomicznym w naszym kraju pozostaje Polska Izba Turystyki, posiadająca swoje oddziały w 10 miastach Polski: Warszawie, Krakowie, Katowicach, Olsztynie, Łodzi, Bydgoszczy, Białymstoku, Gdańsku i Poznaniu. PIT wraz z oddziałami zrzesza obecnie 567 podmiotów turystycznych, takich jak: biura podróży i hotele, towarzystwa ubezpieczeniowe i przewoźnicy, wyższe szkoły o profilu turystycznym i gestorzy atrakcji turystycznych. W podawanej łącznie liczbie członków policzono zarówno wielkich touroperatorów (np. Orbis Travel, TUI Polska), jak i ich biura terenowe (będące najczęściej członkiem któregoś z oddziałów PIT).

Pracami izby kieruje, wybrana w roku 2004 na Walnym Zgromadzeniu Członków, 30-osobowa Rada. Powołano też wtedy 9 komisji, koncentrujących się na poszczególnych zagadnieniach (ekonomiczno-prawnych, współpracy międzynarodowej itp.), zespół etyki i skarg oraz komitet ds. integracji branży turystycznej. Polska Izba Turystyki należy do międzynarodowych organizacji (ECTAA i UFTAA) i bierze aktywny udział w ich pracach.

Poza strukturami PIT, ale także w oparciu o Ustawę z 30.05.1989 roku o izbach gospodarczych, funkcjonują ponadto w Polsce izby turystyki o zasięgu regionalnym. Powołały one w czerwcu 2004 roku Radę Krajową Izb Turystyki

w Polsce – porozumienie zawierane w celu reprezentowania wspólnych interesów na szczeblu krajowym – stowarzyszające 11 organizacji gospodarczego samorządu turystycznego z siedzibami w Bielsku-Białej, Krakowie, Katowicach, Lublinie, Łodzi, Nowym Sączu, Poznaniu, Szczecinie (Izba oraz Forum Turystyki Pomorza Zachodniego), Wrocławiu oraz Warszawie.

Pracami RKIT kieruje i reprezentuje ją na zewnątrz Przewodniczący, wybierany z pośród 11 Prezesów Izb – sygnatariuszy Rady. Te struktury skupiają łącznie 1100 podmiotów gospodarczych – firm najczęściej niewielkich, świadczących usługi noclegowe, transportu turystycznego, gastronomii, pełniące rolę organizatora lub pośrednika imprez, agenta turystycznego i innych usługodawców związanych z turystyką.

Swoje odrębne organizacje mają ściśle związane z turystyką grupy zawodowe pilotów i przewodników. Od roku 1989 działa Polskie Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek Zagranicznych. Niezależnie funkcjonują: Dolnośląskie Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek Zagranicznych we Wrocławiu, Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek Zagranicznych w Krakowie, Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek w Poznaniu, Pomorskie Centrum Pilotażu i Przewodnictwa w Gdyni, Małopolskie Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek w Krakowie, Stowarzyszenie Kadry Turystycznej w Toruniu i Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek w Łodzi.

Prawie wszystkie z ww. (oprócz Stowarzyszenia Pilotów Wycieczek Zagranicznych w Krakowie) zawiązały wspólną reprezentację – Polską Federację Pilotażu i Przewodnictwa.

Niezależnie działa liczna grupa stowarzyszeń przewodniczkich, aktywna w swoich środowiskach, takich jak: Warszawskie Stowarzyszenie Przewodników, Polskie Stowarzyszenie Przewodników Wysokogórskich w Zakopanem, Pomorska Federacja Przewodnicza, Centrum Przewodnictwa Tatrzańskiego w Zakopanem i inne.

Sumując: Wielość i różnorodność organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego w turystyce świadczy o rozbudzonych potrzebach godnego reprezentowania swego środowiska i wspólnego załatwiania problemów. Medal ten ma i drugą stronę: osłabienie siły przebicia wobec rozdrobnienia. Skłania to do porozumiewania się i tworzenia wspólnych reprezentacji poprzez powoływanie ogólnopolskich federacji, platform, krajowych rad. Ostatnią taką inicjatywą jest powołanie 17 listopada 2005 roku, z inicjatywy kierownictwa PIT, Platformy Turystyki przy Krajowej Izbie Gospodarczej.

WIADOMOŚĆ **TURYSTYCZNE**

- ▶ Prowadzisz biuro podróży
- ▶ Promujesz region
- ▶ Jesteś pilotem lub przewodnikiem
- ▶ Studiujesz turystykę

**w prenumeracie
najkorzystniej**

- ▶ Co dwa tygodnie otrzymasz rzetelne i sprawdzone informacje niezbędne w codziennej pracy
- ▶ Poznasz światowe trendy i działania konkurencji
- ▶ Materiały prawne, przepisy, komentarze ułatwią Ci pracę

GRATIS
dla prenumeratorów

- ▶ Cykliczne dodatki, które są kompendium wiedzy o polskich regionach, specjalne poradniki o zagranicznych destynacjach
- ▶ Raporty oparte na naukowych analizach i książki

ZAMÓW *teraz*

wypełnij i wyślij faxem (022) 822 20 16

Standard 131 PLN ☐
(Roczna automatycznie odnawialna)

Terminowa 154 PLN ☐
(Roczna)

Edukacyjna 93 PLN ☐
(Prenumerata dla szkół, studentów
i pracowników naukowych turystyki)

Firma

NIP

Adres (wysyłki)

Imię i nazwisko

Telefon/fax

e-mail:

Liczba egzemplarzy

Od kiedy (miesiąc)

Kwotę zł za zamówioną prenumeratę wpłacę w ciągu 14 dni od otrzymania faktury VAT.
Upoważniamy Państwa do wystawienia faktury VAT bez naszego podpisu. Oświadczamy, że jesteśmy uprawnieni do otrzymania faktury VAT.

Wyrażamy zgodę na zamieszczenie naszych danych w bazie Wydawnictwa i wykorzystywanie ich w celach marketingowych (zgodnie z ustawą z dn. 29. 08.1997 r. o ochronie danych osobowych, Dz.U.Nr 133 poz.8331 z możliwością wglądu do swoich danych oraz prawem do ich aktualizowania) oraz otrzymywanie informacji drogą elektroniczną (Dz.U.Nr 144 poz.1204).

Data

Podpis/Pieczczę

WIADOMOŚCI TURYSTYCZNE

w prenumeracie
najkorzystniej

- ▶ Co dwa tygodnie otrzymasz rzetelne i sprawdzone informacje niezbędne w codziennej pracy
- ▶ Poznasz światowe trendy i działania konkurencji
- ▶ Materiały prawne, przepisy, komentarze ułatwią Ci pracę

- ▶ Prowadzisz biuro podróży
- ▶ Promujesz region
- ▶ Jesteś pilotem lub przewodnikiem
- ▶ Studiujesz turystykę

GRATIS
dla prenumeratorów

- ▶ Cykliczne dodatki, które są kompendium wiedzy o polskich regionach, specjalne poradniki o zagranicznych destynacjach
- ▶ Raporty oparte na naukowych analizach i książki

ZAMÓW *teraz*

wypełnij i wyślij faxem (022) 822 20 16

Standard 131 PLN ☐
(Roczna automatycznie odnawialna)

Terminowa 154 PLN ☐
(Roczna)

Edukacyjna 93 PLN ☐
(Prenumerata dla szkół, studentów
i pracowników naukowych turystyki)

Firma

NIP

Adres (wysyłki)

Imię i nazwisko

Telefon/fax

e-mail:

Liczba egzemplarzy

Od kiedy (miesiąc)

Kwotę zł za zamówioną prenumeratę wpłacę w ciągu 14 dni od otrzymania faktury VAT.
Upoważniamy Państwa do wystawienia faktury VAT bez naszego podpisu. Oświadczamy, że jesteśmy uprawnieni do otrzymania faktury VAT.

Wyrażamy zgodę na zamieszczenie naszych danych w bazie Wydawnictwa i wykorzystywanie ich w celach marketingowych (zgodnie z ustawą z dn. 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych, Dz.U.Nr 133 poz.8331 z możliwością wglądu do swoich danych oraz prawem do ich aktualizowania) oraz otrzymywanie informacji drogą elektroniczną (Dz.U.Nr 144 poz.1204).

Data

Podpis/Pieczęć

Podaj dalej

SIGNAL IDUNA Polska jest wiodącym partnerem ubezpieczeniowym rynku turystycznego w Polsce. W trosce o bezpieczeństwo naszych kontrahentów wprowadziliśmy na rynek PROGRAM HOTEL. To ochrona ubezpieczeniowa uwzględniająca specyfikę działalności i szczególne wymagania branży hotelarskiej:

- ▀ ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych
- ▀ ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i od rozboju
- ▀ ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk
- ▀ ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osób prowadzących hotele.

Program zapewnia również możliwość skorzystania na specjalnych warunkach z ubezpieczeń dodatkowych:

- ubezpieczenie komunikacyjne floty samochodowej
- grupowe ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków

Dla naszych Partnerów przygotowaliśmy również **pierwsze w Polsce prywatne UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE** obejmujące organizację i finansowanie usług ambulatoryjnych i leczenia szpitalnego.

**zawsze
bezpiecznie**

www.zdrowotne.pl ■

STUDIA PODYPLOMOWE

Zarządzanie w turystyce i hotelarstwie

a także

Bezpieczeństwo i higiena pracy
Gospodarka odpadami komunalnymi

Marketingowe zarządzanie ochroną zdrowia
Odnawialne źródła energii

WYŻSZA SZKOŁA EKOLOGII I ZARZĄDZANIA

02-061 Warszawa ul. Wawelska 14

☎ 0-22 825-80-35

www.wseiz.pl

sprawdzone
informacje

na czas

TURYSTYCZNE

zamów prenumeratę www.eurosyst.pl

Wyższa Szkoła Handlu i Finansów Międzynarodowych imienia Fryderyka Skarbka w Warszawie

W roku akademickim 2006 / 2007 Uczelnia oferuje osobom zainteresowanym przygotowaniem do pracy zawodowej w gospodarce turystycznej następujące formy studiów i kształcenia:

- studia I-go stopnia (licencjackie) na kierunku TURYSTYKA I REKREACJA w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym / czas trwania: 6 semestrów /

- studia II-go stopnia (uzupełniające magisterskie) na kierunku EKONOMIA specjalność GOSPODARKA TURYSTYCZNA w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym / czas trwania: 4 semestry /

- studia I-go stopnia (licencjackie) na kierunku ZARZĄDZANIE I MARKETING specjalność EKONOMIKA I ZARZĄDZANIE W TURYSTYCE I HOTELARSTWIE w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym / czas trwania: 6 semestrów /

- studia I-go stopnia (licencjackie) na kierunku ZARZĄDZANIE I MARKETING specjalność TOUR OPERATOR AND HOTEL MANAGEMENT (w języku angielskim) w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym / czas trwania: 6 semestrów /

- dla wszystkich studentów możliwość realizowania wspólnych studiów i uzyskania dwóch dyplomów w jednym czasie: WSHiFM i Erasmus University w Rotterdamie (z możliwością wyjazdu na dwa semestry lub bez takiej potrzeby)

- ponadto :

- szkoły letnie: Egipt, Indie, Maroko
- wyjazdy do 45 uczelni europejskich w ramach Programu Sokrates
- zapomogi, stypendia socjalne i naukowe do 100% czesnego

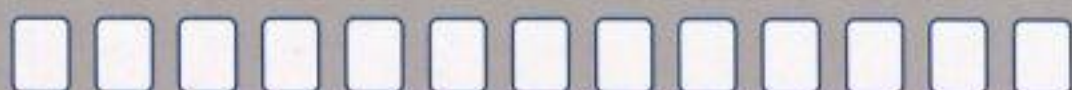
Biuro Rektora: ul. Nowogrodzka 56, 00-695 Warszawa, tel.: 0 22 622-01-09, fax: 0 22 629-44-13,
www.skarbek.edu.pl

Juz 60 lat latamy do Polski

www.czechairlines.pl

WARSZAWA

tel. (22) 657 67 99

e-mail: warszawa@czechairlines.pl

KRAKÓW

tel. (12) 639 34 26

e-mail: airport.krk@czechairlines.pl

Instytut Turystyki

Instytut Turystyki

Institute of Tourism

Statystyka

Informacje, wydawnictwa, strony internetowe www.intur.com.pl

Biblioteka

Ponad 15 tysięcy woluminów, katalog na stronach www.intur.com.pl

Publikacje

Kilkanaście publikacji książkowych, kilkadziesiąt informacji i raportów rocznie.

Adresy, Kontakty

Adres Pocztowy

Instytut Turystyki, ul. Merliniego 9a,
02-511 Warszawa

Telefon

+48 (22) 844 63 47

FAX

+48 (22) 844 12 63

E-mail

it@intur.com.pl

Działalność Instytutu Turystyki obejmuje:

- badania statystyczne realizowane w ramach rządowego Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej w zakresie turystyki i hotelarstwa,
- badania marketingowe na potrzeby tworzenia i promocji produktów turystycznych, w tym badania rynków zagranicznych i regionalnych,
- gromadzenie informacji o infrastrukturze, walorach, atrakcyjności turystycznej i ruchu turystycznym w województwach i wszystkich gminach w Polsce,
- gromadzenie informacji o podróżach, turystyce i infrastrukturze turystycznej Polski, Europy i świata,
- opracowywanie regionalnych i lokalnych strategii i programów rozwoju turystyki,
- opracowywanie specjalistycznych raportów na temat usług w zakresie turystyki, transportu, bazy noclegowej itp.

Wykorzystując gromadzone informacje i posiadaną wiedzę Instytut Turystyki na zamówienie wykonuje również:

- specjalistyczne badania ankietowe, wywiady i analizy sytuacji na wybranych rynkach turystycznych,
- opinie na temat celowości i opłacalności projektów,
- opinie na temat innowacyjności projektów turystycznych,
- feasibility study i biznesplany turystycznych projektów inwestycyjnych (w tym wyszukiwanie i ocenę lokalizacji inwestycji),
- badania rynku (w tym badania popytu i badania konkurencji),
- doradztwo w zakresie projektowania i realizacji przedsięwzięć, strategii i programów.

www.intur.com.pl